

Szabó Ferenc: Gyoma és a Habsburg önkényuralom, 1849-1867

(részlet)

(...) A sürgős hadseregellátási intézkedésekkel egyidőben kezdődött az ellenforradalmi megtorlás, a centralizált új rend eléggé gyors kialakítása és biztosítása. A hivatalban maradt korábbi gyomai előjáróság augusztus 24-től kezdve vette kézhez a főszolgabíró útján Dobrzanszky Adolf, majd Szűcs Sámuel, aztán pedig Stacho János megyei császári és királyi biztosok egymás után érkező politikai tárgyú rendeleteit. Az állandóan hadbírószáki eljárással fenyegetődő utasítások – amelyek az esetek nagy többségében felsőbb leiratok alapján születtek – jól kirajzolódó rendszert mutatnak.

Az osztrákok számára a legsürgetőbb feladata a honvédek, nemzetőrök, gerillák kezében maradt fegyvereknek és a forradalom pénzének, a Kossuth-bankóknak a mielőbbi összeszedése volt. Először 12 napos határidőt szabtak a fegyverek büntetés nélküli beszolgáltatására, mivel azonban eredmény alig mutatkozott, a terminust többször meghosszabbították, egészen 1851 őszeéig. A nép a forradalmi pénz töredékét szolgáltatta csak be, bár évekkal később is követelték még rajta a hatóságok. A fegyverek összegyűjtésében sem haladtak sokra: 1850 tavaszáig Gyoma lakossága összesen 30 puskát, 16 pisztolyt, 5 kardot, 3 szuronyt és 51 lándzsát adott át.

1849. augusztus 26-án elrendelték a volt honvédek összeírását, kötelezték őket arra, hogy lakóhelyüket nem hagyhatják el. Novemberben kimondták a császári hadseregbe való besorozásukat. A gyomai előjáróság feltűnően hiányosan végezte el számbavételüket, mindössze 154 volt honvédet mutatott ki. Ezek egy része is megszökött, ismeretlen helyen tartózkodott vagy alkalmatlan volt. 1850 decemberéig 103 jelent meg közülük a sorozó bizottság előtt, s negyvenötöt soroztak be véglegesen.

Az osztrák rendszer a maga önkényuralmi módszereivel azonnal megkezdte a fenyegetésekkel megtűzdelt, ellenforradalmi „felvilágosítást”, a császár iránti, odaadó engedelmesség megkövetelését. (...) A hatóságok minden formában igyekeztek kitörölni az emlékezetből a forradalom napjait, az ellenállás, a nemzeti önállóság gondolatát: Eltiltották a honvédruhák viselését, a forradalmi arcképek, sajtótermékek megőrzését, olvasását, a szabadságharc alatt keletkezett nóták éneklését, a kalap mellé tűzött tollak vagy virágok nemzetiszínű összeállítását stb. (...)

Megjelent: Gyomai tanulmányok. 1977. p. 104-107.